GAZETA
Wielkiego Xięstwa
POZNAŃSKIEGO.

Nakładem Drukarni Nadwornéj *W. Dekera i Spółki.* — Redaktor: *A. Wannowski.*

№ 305. W Czwartek dnia 30. Grudnia. **1841.**

Wiadomości krajowe.

Z Berlina, dnia 26. Grudnia.

N. Król raczył najłaskawiéj:

Angielskiemu Kapitanowi morskiemu Walkerowi, zostającemu w służbie Wysokiéj Porty w stopniu Admirała, order Orła Czerwonego drugiéj klassy nadać;

Przyjęcia: Rzeczywistemu Tajnemu Radzcy Hrabi Stolberg-Wernigerode, nadanego mu wielkiego krzyża cywilnego orderu zasługi Korony Bawarskiéj i Heskiego orderu domowego Złotego Lwa; jako téż Kapitanowi zamkowemu w Królewcu i pierwszemu Szambelanowi, służbę przy N. Królowéj pełniącemu, Hrabi Eugeniuszowi Dönhoffowi, Krzyża Komandorskiego cywilnego orderu zasługi Korony Bawarskiéj dozwolić; i

Poczmistrza Hägera w Kliwii, Brenslera w Heiligenstadt i Pappego w Krakowie, Dyrektorami poczty mianować.

Wiadomości zagraniczne.

Francya.

Z Paryża, dnia 21. Grudnia.

W toczącym się między Dziennikiem sporów a Biskupem chartrskim sporze, powiada wspomniany dziennik między innemi: »Od kilku lat tyle słyszymy o religijnéj reakcyi, obwieszczają nam takową z wszystkich ambon, po wszystkich książkach; ale wyszukując tego rzadkiego ptaka, cóż znajdujemy? Wstępujemy do pięknych małych kościołów, przyozdobionych złotem, opalanych i kobiercami obitych; w których tak błogo na ziemi być musi, że nie ma czasu do myślenia o niebie; spostrzegamy w tychże obrazy Świętych, na których święte osoby i męczennicy podług najnowszéj mody są przybrani, słyszymy Credo śpiewane na notę walca a w czasie Podniesienia odzywa się muzyka kontradansowa. Czyliż to pod naszą religijną reakcyą rozumiéją?«

Aż do dnia dzisiejszego w południe wynosiła liczba deputowanych, którzy się w Kwesturze Izby deputowanych zapisali, dopiero 186. Mimo to w towarzystwach politycznych już teraz wielki ruch panuje, gdzie się szczególniéj uwagami nad pytaniem dotyczącém się Krzesła prezesowskiego zajmują. Rada ministeryalna zgromadza się teraz codziennie i, jak słychać, układa mowę od tronu.

Zapewniają, że Pan Salvandy przed wyjazdem do Madrytu tytuł hrabiego otrzymał.

Dziennik sporów zawiera co następuje: »Kilka tutejszych dzienników donosiło o mia-

nowaniu Pana Buteniewa pełnomocnym Ministrem rossyjskim przy dworze francuzkim i do téj wiadomości wielką ważność polityczną przywięzywało. Rzecz ta jednak jest bardzo prosta. Od dość dawnego czasu postanowił Cesarz Mikołaj ustanawiać nadal przy mocarstwach europejskich tylko pełnomocnych Ministrów czyli Sprawujących interessa. I tak Pan Brunnow zajął miejsce Xięcia Lievena, Posła w Londynie, a Pan Medem Pana Tatyszewa, Posła w Wiedniu, mimo to przecież Anglia i Austrya swych Posłów w Petersburgu zatrzymały."

Pan Persil młodszy, członek Izby deputowanych, umarł wczoraj po krótkiéj chorobie w 33 roku wieku swego

Anglia.

Z Londynu, dn. 21 Grudnia.

Stósownie do Morning-Post, wczoraj traktat dotyczący handlu niewolnikami, między Austryą, Francyą, Anglią, Prussami i Rossyą przez reprezentantów ich, Barona Köhler, Hr. St. Aulaire, Hr. Aberdeen, Barona Schleinitz i Barona Brunnow na Downing Street podpisano. Pięć mocarstw oświadcza w nim handel niewolnikami za zbrodnię przeciw prawom ludzkości, za rozbój morski, i przyznawają sobie wzajemnie prawo przeszukiwania okrętów. Globe powiada, że traktat ten już za Ministeryum Melbourna ułożono.

Parlament teraz formalnie od dnia 21. m. b. do dnia 3. Lutego odroczono.

Temi dniami odbyło się liczne zgromadzenie obywatelstwa Hrabstwa Renfrew, celem naradzania się nad nędzą pozbawionych sposobności do pracy mieszkańców miasta Paisley i innych w rzeczoném hrabstwie, oraz nad środkami zapobieżenia téj nędzy. Duchowny jeden oświadczył, że przed 12 laty w Paisley między 50 mieszkańcami ledwo jeden miał ochotę do przesiedlenia się, ale teraz między 100 mieszkańców ledwo jednego znajdziesz, któryby w Anglii zostać chciał. Przyjęto kilka uchwał dla poparcia celów towarzystwa i mianowano deputacyę, mającą się udać do Edynburga i upraszać magistrat tameczny, aby subskrypcye dla biednych w hrabstwie ile możności popierał.

Czysty dochód z danego niedawno temu na korzyść wychodzców polskich w Guildhall balu i koncertu wynosi 750 funt. szterl., które Lordowi Dudley Stuart wręczono, żeby je rozdzielił.

Liczba listów, które pocztami w całym kraju są przesyłane, powiększyła się od czasu zniżenia porto w następującym stosunku: w jednym tygodniu Listopada przesłano w 1839 r. 1,585,973 listów; w r. 1840, w odpowiednim tygodniu, 3,456,115 listów, a w roku bieżącym w tymże tygodniu 3,846,122.

Hiszpania.

Z Madrytu, dnia 12. Grudnia.

Jak się zdaje, nie spuszcza rewolucya z oka zamierzonego sobie celu, którym jest jawne urządzenie rzeczypospolitéj. Tocząca się początkowa bójka między absolutystami, a potém między konserwatystami a progressystami, ma się obecnie między progressystami a republikanami rozwinąć. W ostatnim moim liście zwracałem uwagę WPana na znaczenie, jakie zbliżające się teraz wybory mających się ponowić władz municypalnych mieć będą. Dotąd odbyły się dopiero wstępne wybory. Wybrano osoby, mające mianować członków, z których się nowe Ayuntamientosy składać będą, a w dwóch z największych miast Hiszpanii wybór wyłącznie na jawnych padł republikanów. W Sevilli 21 republikanów nowe Ayuntamiento mianuje. W Walencyi zwycięstwo republikanów jeszcze świetniejsze było i obchodzono je z wielką okazałością. W San Sebastyanie podobnież republikanie zwycięztwo odnieśli. W Barcelonie toczyła się walka między progressystami a republikanami z największą zaciętością i z wielką tylko trudnością odnieśli jeszcze na teraz zwycięstwo pierwsi z nich, oświadczając, że jeszcze czas ustanowienia rzeczypospolitéj nienadszedł. »[illegible]«, powiada Constytucional barceloński, Kandydaturę ludzi, wyznawających w całéj obszerności zasady demokratyczne, ale pojmujących, że ich teraz, dla tryumfowania, używać nie należy, że dzień ich tryumfu nadejdzie, cóżkolwiek Królowie przedsięwezmą i że takowe, dla dostąpienia tego tryumfu, za teraźniejszą konstytucyą i teraźniejszym Regentem ukryć się powinny i t. d.«

Widząc teraz, że władze municypalne na tego rodzaju podstawach mają być postanowione, będzie także można osądzić, czy powstanie Wrześniowe 1840, czy wygnanie Regentki, w celu utrzymania konstytucyi i istnących urządzeń municypalnych w ich czystości, przedsięwzięto. W Teruelu (w Aragonii) wychodzi teraz pod tytułem: »Centinela de Aragon, Procurador de ideas democraticas«, podobnie jak tu w Madrycie Dziennik republikański, przemawiający za ustanowieniem rzeczypospolitéj związkowéj. W Kadyxie ulegli wprawdzie republikanie w czasie wyborów, ale stronnictwo, przy którym się zwycięztwo ostało, ogłosiło się zaciętym nieprzyjacielem rządu. Tu w Madrycie większość nowych obiorców składa się z republikanów i stronnictwo to zyskuje licznych zwolenników w szeregach milicyi narodowéj i w taki

urządza się sposób, że septembryści względem nich w temże samém się znajdują położeniu, jak latem 1840 moderadosowie względ progressystów.

Do tych rządowi nieprzychylnych żywiołów dołączyć jeszcze trzeba liczny szereg zniechęconych osób z powodu wyroku znoszącego całkiem gwardyą. Oficerowie i Podoficerowie bowiem, nie mający udziału w ruchu z d. 7. Października, na to liczyli, że w nagrodę swego posłuszeństwa i przychylności posuną się o stopień wyżéj i istotnie w miejsce odpędzonych Oficerów wstąpili; teraz zaś przez zniesienie całego Korpusu, istotnie o jeden stopień zniżeni zostali. Huzary, tworzące straż Regenta, towarzyszą także Królowéj w czasie jej przejażdżek.

Belgia.

Z Bruxelli, dnia 18. Grudnia.

Na posiedzeniu wczorajszém Izby reprezentantów podczas rozpraw nad budżetem Ministeryum spraw wewnętrznych, Pan Rogier przeciw Ministrom powstał. — „Minister spraw wewnętrznych, rzekł, przyznał się do tego, cośmy mu zarzucali, t. j. że Ministeryum do władzy przyszło, li tylko aby rozwiązaniu Izby zapobiedz. Ale dla czego temu zapobiegać? ponieważby tym sposobem liberalna większość w Izbie nastąpiła. Nie było więc to Ministeryum chcące się zająć sprawami kraju, lecz Ministeryum stronnictwa, chcące wyborami w sprzyjającym stronnictwu temu duchu kierować. Ministeryum więc ajentów swoich oddało pod chorągiew duchowieństwa, przewodniczącego czynnościom wyborów!« — Minister spraw wewnętrzn.: »Dla Pana to samo uczyniono!« — P. Rogier: „To fałszem. Gdybym ja był Ministrem, oświeciłbym duchowieństwo. Duchowieństwo czynnie się krzątało, oddawało wizyty u wyborców. A jakiż był tego wypadek? W prawowiernych miastach kandydatów przez liberalną opinię poleconych obrano. Więc nie słuchano rady duchowieństwa wprawdzie w politycznéj czynności, ale od politycznego nieposłuszeństwa tylko krok jeden do religijnego nieposłuszeństwa; a nie życzę sobie, żeby krok ten uczyniono.« Mówca zarzucał następnie gabinetowi zniesienie Dyrekcyi wychowania publicznego. — P. Peeters dziwił się, że P. Rogier tak gwałtownie na duchowieństwo powstał, kiedy przepadłszy w Leodyum wybór swój w Turnhout tylko duchowieństwu zawdzięcza. — P. Rogier: „Nie zapomniałem o wsparciu, udzieloném mi przez katolików w latach 1831. i 1835. Jeżeli mi duchowieństwo przy wyborze w Turnhout dopomagało, stało się to dla tego, ponieważ moję niezawisłość, moję bezparcyalność, moje umiarkowanie znało. Zawsze jestem tymże samym, niezawisłym, umiarkowanym. Jeżeli więc ci, co mię w roku 1831. wspierali, w r. 1841. walkę ze mną rozpoczęli, stało się to nie dla tego, żebym ja się miał odmienić, lecz że oni się odmienili.« — Minister spraw wewn.: »Powiedzieliśmy przy pierwszéj w tém zgromadzeniu wniesionéj dyskussyi, że od r. 1831. umiarkowana, z umiarkowanych odcieni obudwóch zdań składająca się większość istniała. Jeżeliśmy więc rozwiązaniu Izby się oparli, nie stało się to, ponieważ większość katolicką ocalić chciano, lecz nie chciano, ażeby umiarkowana większość na rozwiązaniu ucierpiała, którego skutki nie byłyby w mocy Ministrów. Przetrwaliśmy wielkie przesilenia; tuszymy sobie, że podobne więcéj nie nastaną; że owszém następne wybory nie odbędą się pod wpływem namiętności, wznieconych przez oszczerstwa, którym nawet ci wiary nie dawają, którzy z nich korzystają.« — Minister uważał, że pod względem wychowania publicznego żadna zmiana nie nastąpiła; tylko tytuł Dyrektora zniesiono. Pod względem średniego i pierwszego wychowania uważał Minister, że sprawozdanie ułożyć kazał, które w Styczniu ogłosi. Oświadczył nareszcie, że Ministeryum wypadku obrad Izby nad ważnemi przedmiotami doczekać się chce. Skoro mu na większości zbywać będzie, cofnie się niezawodnie.

Niemcy.

Z Hanoweru, dnia 15. Grudnia.

Sprawca uderzenia kamieniem w głowę Radzcy gabinetowego Lütcken został odkryty. Jest to czeladnik blacharski nazwiskiem W. Jak mówią, miał być wydany przez swoją kochankę, któréj swój czyn powierzył. Przeznaczone 200 talarów nagrody spowodowały ją zapewne do tego kroku. Mówią jednak, że to wydanie tajemnicy nastąpiło w skutku wspólnéj umowy kochanków, którzy się tą nagrodą podzielą.

Z Darmstadtu, dnia 15. Grudnia.

Według ostatniego obliczenia, ludność W. Xięstwa Heskiego wynosi 811,503 dusz, co wypada w przecięciu 5538 dusz na 1 milę kwadratową. Należy przeto to Xięstwo do najludniejszych krajów niemieckich. Szkół elementarnych liczą 1594, w przecięciu wypada jedna szkoła na 509 dusz.

Rozmaite wiadomości.

Z Poznania. — Siewy oziminne z powodu łagodnego powietrza i miernéj mokrości wybornie stoją, a miejscami nawet tak bujnie,

iż brak paszy zimowéj, mianowicie słomy, w znacznéj części rolnikowi wynagradzają. Zbiór kartofli był obfity, ale sądzą, że je trudno będzie przez zimę przechować, gdy już teraz w wielu miejscach gnić zaczynają. To samo dzieje się z obficie obrodzonym owocem, mianowicie z jabłkami. — Słusznie można się spodziewać błogich żniw w przyszłym roku, gdy takowe oziminy rokują i dogodna pora czasu ułatwia rolnikowi uprawę ziemi pod następny siew jarzyny. Natomiast troszczą się w wielu miejscach o przezimowanie inwentarza, gdy paszy, a szczególniéj słomy, wielki brak uczuć się daje. Z przyczyny drogości słomy, musiano także w wojsku użycie téjże ograniczyć, a niedobór sianem zastąpić. — Mała woda w Warcie ciągle żegludze na przeszkodzie stoi. Wiele, już nawet naładowanych statków, zajęło swoje zimowe stanowisko. Okoliczność ta wpływa szczególniéj na ceny drzewa w Poznaniu, które tu jeszcze nigdy tak drogie nie było, jak w tym roku. Handel zbożowy ciągle ożywiony i ceny zboża nawet w tym miesiącu znowu się nieco podniosły. — Przemysł po małych miasteczkach bardzo upada ale wyroby bawełniane wznosić się natomiast zaczynają. I tak farbierz Schoepke, utrzymuje w swojéj, w Rawiczu urządzonéj rękodzielni, 40 warsztatów w ruchu, przezco wielu mieszkańcom sposobność zarobkowości i wyżywienia się nastręcza. W tamecznym domu karnym zostaje około 200 warsztatów tkackich w ruchu, a wyroby tychże częścią w Śląsku, częścią także w Marchii i prowincyi Saskiéj spieniężają, gdy handel z Polską całkiem zatamowany. — Zaprowadzenie sądów polubownych zyskało pochwałę powszechną. Dziedzice dóbr, wybrani na Sędziów polubownych, będą mieli przez to sposobność zbliżenia się do trzeciego stanu i zjednania sobie zaufania tegoż. — Młody Xiążę Sułkowski z Rydzyny przeznaczył po czasie odbytego tamże d. 29. Października popisu szkolnego roczny fundusz 10 tal. na urządzenie instytutu przemysłowego dla dziewcząt téj gminy. Utrzymujące się w Lesznie towarzystwo do opatrywania w odzież ubogich uczniów żydowskich, tyle zebrało pieniędzy, iż 25 chłopców w zupełny ubiór zimowy opatrzyło. Równie dobroczynnie działa zawiązane w Pleszewie towarzystwo kobiet co do młodzieży chrześciańskiéj gminy tamecznéj.

Z Berlina, d. 20. Grudnia. — (Doniesienie prywatne Gazety wrocławskiéj.) Pospieszam z udzieleniem W Panu ważnéj, z wiarogodnego źródła wypływającéj wiadomości. Na ukończonych co tylko obradach zebranych tu agentów państw do związku celnego należących postanowiono: cło od zagranicznego cukru ordynaryjnego, z $5\frac{1}{2}$ tal. na 10 od centnara podwyższyć. Cło to nie od d. 1. Stycznia 1842., jak niektóre gazety donosiły, lecz od d. 16. Marca 1842. pobierać się zacznie.

— Korrespondent Hamburski donosi z Berlina: Podana jako wieść wiadomość, że Tajny Nad-Radzca Trybunału Hassenpflug Prezesem Regencyi w Bydgoszczy mianowany, podobno się potwierdza.

Kurs giełdy Berlińskiéj.

Dnia 27 Grudnia 1841.

	Stopa prC.	Na pr. kurant papierami.	Na pr. kurant gotowizna.
Obligi długu państwa . . .	4	$104\frac{5}{8}$	$104\frac{1}{8}$
Pr. ang. obligacje 1830. . .	4	$102\frac{1}{4}$	—
Obligi premiów handlu morsk.	—	$80\frac{5}{8}$	$80\frac{1}{8}$
Obligi Kurmarchii	$3\frac{1}{2}$	103	$102\frac{1}{2}$
Berlińskie obligacje miejskie	4	$103\frac{3}{4}$	$103\frac{1}{4}$
Elblągskie dito	$3\frac{1}{2}$	—	—
Gdańskie dito w T.	—	47	—
Zachodnio-Pr. listy zastawne	$3\frac{1}{2}$	$102\frac{1}{4}$	—
Listy zast. W. X. Poznańskiego	4	—	$104\frac{3}{4}$
Wschodnio-Pr. listy zast. .	$3\frac{1}{2}$	—	$101\frac{3}{4}$
Pomorskie dito	$3\frac{1}{2}$	$102\frac{1}{4}$	—
Kur- i Nowomarch. dito . .	$3\frac{1}{2}$	$102\frac{1}{8}$	$101\frac{5}{8}$
Szląskie dito	$3\frac{1}{2}$	—	$100\frac{3}{4}$
Akcje			
Kolei Berlińsko-Poczdamskiéj	5	$123\frac{3}{4}$	$122\frac{3}{4}$
dito dito akcje a prioris .	$4\frac{1}{2}$	$102\frac{5}{8}$	$102\frac{1}{8}$
Kolei Magdebursko-Lipskiéj	—	$109\frac{1}{2}$	$108\frac{1}{2}$
dito dito akcje a prioris .	4	103	$102\frac{1}{2}$
Kolei Berlińsko-Anhaltskiéj	—	$105\frac{1}{2}$	$104\frac{1}{2}$
dito dito akcje a prioris .	4	$102\frac{3}{8}$	—
Kolei Düsseldorf.-Elberfeld.	5	$86\frac{1}{2}$	$85\frac{1}{2}$
dito dito akcje a prioris .	5	$101\frac{3}{4}$	—
Kolei nadreńskiéj	5	$94\frac{3}{4}$	$93\frac{3}{4}$
dito dito akcje a prioris .	4	101	—
Złoto al marco	—	—	—
Frydrychsdory	—	$13\frac{1}{2}$	13
Inne monety złote po 5 tal.	—	$8\frac{5}{8}$	$8\frac{1}{8}$
Disconto	—	3	4